„Magyar nyelv! Sarjadsz és egy vagy velünk / és forró, mint forrongó szellemünk!”

www.nyugatijelen.com

NYUGATI JELEN

Polgári napilap

Megjelenik Arad, Fehér, Hunyad, Krassó-Szörény és Temes megyében

4,00 lej
Előfizetőknek **kedvezményesen**

XXXVI. évfolyam, 9584. szám • 8 oldal
Hétfő, 2024. október 21.

120 Ft.; 0,60 euró. Havi 1800 Ft.; 9 euró + postaköltség

Hétfőtől lehet benyújtani a fűtéstámogatási kérelmet 3.

Optimalizálják a megyei kórház működését a betegek igényeihez igazítva 5.

Európai és határokon átívelő forrásokból valósulhat meg a MARTA gyár felújítása

Arad – A volt MARTA gyár épületének két része hamarosan felújításra kerülhet az aradi önkormányzat megpályázta európai finanszírozás révén. Az önkormányzat az ADR Vest keretében meghirdetett Új Európai Bauhaus programon keresztül 6 950 000 eurót szerzett a felújításokra, amelyek akár jövőre elkezdődhetnek, s amelyet követően a HUB mARTA kulturális központ a névadó épületben működtetheti székhelyét. Bár a programon keresztül ígért összeg nem elegendő az épület teljes felújítására, annak elkezdéséhez ígéretes összegnek tekinthető, mivel az épület mindhárom részének felújítása a becslések szerint 11 millió euróba kerülne.

A napokban Aradon járt egy brüsszeli delegáció, amely megtekintette a MARTA-házat, köztük a Bauhaus program vezetője is itt volt, hogy megtekintse a felújításra váró épületet és a felújítási terveket. A programon keresztül nemcsak Arad municípium, hanem Temesvár, Déva és Resiţa is kapott egy-egy 6 950 000 eurós összeget régi épületeinek felújítására.

Novemberben a mARTA kulturális központ meghívja az aradi kulturális egyesületeket és egyéb aradi egyesületeket, hogy megtárgyalják, mire szeretnék használni a jövőben az épületet annak felújítását követően. Az Aurel Vlaicu Egyetemmel együttműködésben ugyanakkor egy közvélemény-kutatást is készítenek és egy online fórumot is szerveznek, amire a *www.hubmarta.ro* hivatalos weboldalon keresztül csatlakozhatnak az érdeklődők.

A közvélemény-kutatástól függetlenül a mARTA kulturális központ már konkrét tervekkel rendelkezik a felújításokkal kapcsolatban, amelyek szerint az épület első részében, a földszinten információs pont és adminisztrációs irodák lesznek. A földszinten lévő hatalmas teremben több funkciós előadótermet alakítanak ki, ahol koncerteket, filmvetítéseket, előadásokat és egyéb tevékenységeket tarthatnak.

A MARTA gyár tornyos épülete korabeli felvételen

Még két több funkciós terem lesz, amelyek közül a harmadik csarnokban a technológiai múzeum és az etnográfiai múzeum kap majd helyet. A toronyban lévő egyik teremben táncstermet és művészeti termet hoznának létre a képzőművészek és a fotóművészek számára. Az épület alagsorában egy nyomdát és egy restauráló műhelyet szeretnének kialakítani.

A felújítások megkezdéséhez szükséges műszaki tervek elkészítése és az engedélyek beszerzése már folyamatban van, a tervek szerint az első épületrész felújításával 2027-ben készülnek el. A teljes felújítás pedig 2029-re kéne megvalósuljon. A felújítások három részre osztásának az a célja, hogy amint eggyel elkészülnek, használatba is adhassák az adott épületrészt.

Az épület felújítására egy határokon átívelő programon keresztül Makó városának közreműködésével is számítanak forrásokra, noha a Magyarországnak adott támogatásokat az EU befagyasztotta.

Az épület felújításától függetlenül a mARTA kulturális központ működik, és már számos rendezvényt szervezett, csak hogy párat említsünk: az Aradi Kamaraszínházzal együtt a *The Voyager* előadást, a *Performance. Acting. Circus* színházi cirkuszfesztivált és a *Toxic* színházi előadást a Carousel színházzal együttműködésben.

Első alkalommal került megrendezésre továbbá az Underground Fesztivál is, amelynek keretében különböző workshopokat tartottak.

A. O.

A Városháza együttműködik a Műemlékek Világalapjával a gyárvárosi zsinagóga felújítása érdekében

Temesvár – Dominic Fritz polgármester és Javier Ors Ausín építész, a Műemlékek Világalapja (World Monuments Fund) programmenedzsere csütörtökön aláírták a gyárvárosi zsinagóga rehabilitációjáról szóló szándéknyilatkozatot. A múlt év végén a műemlék épületet az önkormányzat vette át a zsidó hitközségtől, nagyon lepusztult állapotban, így az elsősorban konszolidációs munkálatokat, majd teljes rehabilitációt igényel.

A temesvári önkormányzat együttműködése a Műemlékek Világalapjával – amely a világ legértékesebb műemlékeinek a védelmével foglalkozó független szervezet – magában foglalja a WMF által elvégeztetett szakértői vizsgálatot és a forrásokat is. A Műemlékek Világalapja kiválaszt egy céget a műemlék állapotának kielemzésére, műszaki tanulmányok kidolgozására, workshopokat és konzultációkat szervez annak érdekében, hogy a műemléket kulturális és közösségi térré alakítsák. Ennek a szakasznak a teljes költségét, amely a műemlék biztonságossá tételétől a teljes rehabilitáció előkészítéséig tart, a WMF viseli.

„A zsinagóga műemlék épületének nemcsak építészeti szempontból van értéke, hanem Temesvár kulturális örökségének a része és értékeink megőrzését jelenti, ugyanakkor üzenet az antiszemitizmus ellen, a multikulturalitás mellett – nyilatkozta Dominic Fritz polgármester az együttműködési szerződés aláírása alkalmából tartott sajtókonferencián. – A felújított zsinagóga nagy valószínűséggel multifunkcionális tér lesz, nemcsak színház vagy múzeum, hanem több dologra is használható tér. Ezért van szükség az együttműködésre a Műemléki Világalappal, hogy pontosabban meghatározzuk, milyen jellegű kulturális központot szeretnénk a helyi közösség számára létrehozni”.

„Ez a projekt 2022-ben indult, amikor a helyi zsidó közösség a gyárvárosi zsinagógát

A Gyárvárosi Zsinagóga lepusztult állapotban is lenyűgözi a látogatót (Fotó: Temesvári Városháza)

jelölte a World Monuments Watch programunkba. Miután a zsinagóga bekerült a programba, eljöttem ide, és találkoztam a zsidó hitközség tagjaival, Luciana Friedman elnökkel és a polgármesterrel. Most, sok beszélgetés után, elindíthatjuk ezt a projektet a zsinagóga adaptív rehabilitációja érdekében” – nyilatkozta Javier Ors Ausín építész.

A Temesvári Városháza az Art History Construct céget bízta meg a műemlék biztonságossá tételével. A tervek elkészítése 159 000 lejbe kerül (áfa nélkül), a kivitelezési szerződés értéke 965 564,19 lej (áfával).

A Műemlékek Világalapja egy független szervezet, amely a kulturális örökség védelmével foglalkozik világszerte. Az 1965-ben alapított WMF több mint 700 műemlék megőrzését segítette 112 országban, elősegítve a kultúrák és közösségek közötti kölcsönös megértést. A szervezet központja New Yorkban van, fiókjai több országban megtalálhatók. A gyárvárosi zsinagóga felkerült azon kulturális helyszínek listájára, amelyek megőrzése kiemelt jelentőségű, és támogatásban részesül.

A gyárvárosi új zsinagóga 1897–1899 között épült Baumhorn Lipót, a magyarországi zsinagógaépítészet legnagyobb egyéniségének tervei alapján, eklektikus stílusban, neomór, gótikus és olasz neoreneszánsz elemekkel. Az országos műemlékvédelmi listán a TM-II-m-B-06128 kóddal szerepel, és a Gyárváros II. épületegyüttes műemlékvédelmi területen található.

PATAKI ZOLTÁN